

U S T A W A

z dnia 2017 r.

o zmianie ustawy o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt

Art. 1. W ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2014 r. poz. 1539; z 2015 r. poz. 266, 470; z 2016 r. poz. 1605) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 5 ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) w art. 1 pkt 1 lit. a, c-f, h, i, j, l, jest dozwolone po stwierdzeniu przez powiatowego lekarza weterynarii właściwego ze względu na przewidywane miejsce jej prowadzenia, w drodze decyzji, spełniania wymagań weterynaryjnych określonych dla prowadzenia danego rodzaju działalności;”;

2) w art. 10 po ust. 3 dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. Minister właściwy do spraw rolnictwa określi w drodze rozporządzenia minimalne warunki bytowe dla poszczególnych gatunków zwierząt utrzymywanych w schroniskach z uwzględnieniem niezbędnych instalacji oraz rodzaju użytych materiałów, a także parametrów fizycznych związanych z utrzymywaniem zwierząt w schronisku, mając na względzie zapewnienie tym zwierzętom właściwych warunków bytowania i opieki oraz wpływ tych warunków na zdrowie i dobrostan zwierząt.”;

3) art. 24d otrzymuje brzmienie:

„Art. 24d. 1. Okręgowa rada lekarsko-weterynaryjna prowadzi rejestr lekarzy weterynarii upoważnionych do wydawania paszportu, znakowania psów i kotów oraz pobierania próbek w celu określenia miana przeciwciał w rozumieniu przepisów rozporządzenia 998/2003.

2. Lekarz weterynarii wpisany do rejestru, o którym mowa w ust. 1, jest upoważniony do wydawania paszportu, znakowania psów i kotów oraz pobierania próbek w celu określenia miana przeciwciał w rozumieniu przepisów rozporządzenia 998/2003.

3. Krajowa Rada Lekarsko-Weterynaryjna określi, w drodze uchwały, sposób prowadzenia tego rejestru.

4. Do rejestru wpisuje się wyłącznie lekarzy weterynarii świadczących usługi weterynaryjne w ramach działalności zakładu leczniczego dla zwierząt.

5. Wpisu do rejestru dokonuje się na wniosek lekarza weterynarii. Podstawą wpisu jest uchwała okręgowej rady lekarsko-weterynaryjnej.

6. Odmowa wpisu do rejestru następuje w drodze uchwały okręgowej rady lekarsko-weterynaryjnej.

7. Okręgowa rada lekarsko-weterynaryjna skreśla, w drodze uchwały, lekarza weterynarii z rejestru, o którym mowa w ust. 1, w przypadku:

- 1) skreślenia lekarza weterynarii z rejestru członków okręgowej izby lekarsko-weterynaryjnej lub
- 2) skreślenia zakładu leczniczego dla zwierząt z ewidencji takich zakładów prowadzonej przez tę radę, lub
- 3) stwierdzenia rażącego naruszenia przepisów dotyczących:
 - a) wydawania paszportów lub
 - b) znakowania psów lub
 - c) pobrania próbek w celu określenia miana przeciwciał w rozumieniu przepisów rozporządzenia 998/2003.”;

4) art. 56 ust. 4a otrzymuje brzmienie:

„4a. Dane z rejestru, o którym mowa w ust. 4, dotyczące szczepień przeprowadzonych w danym miesiącu są przekazywane do rejestru, o którym mowa w art. 56c, nie później niż w terminie 7 dni od daty szczepienia.”;

5) po art. 56a dodaje się art. 56b i art. 56c w brzmieniu:

„Art. 56b. 1. Psy powyżej 3 miesiąca życia na obszarze całego kraju podlegają obowiązkowemu oznakowaniu za pomocą mikroczypa.

2. Posiadacze psów są obowiązani oznakować psy w terminie 30 dni od dnia ukończenia przez psa 3 miesiąca życia.

3. Oznakowania psa dokonują lekarze weterynarii wpisani do rejestru o którym mowa w art. 24d ust. 1.

4. Psy poddane oznakowaniu podlegają wpisowi do rejestru, o którym mowa w art. 56c, prowadzonego przez samorząd lekarzy weterynarii. Po przeprowadzeniu oznakowania posiadaczowi psa wydaje się zaświadczenie lub dokonuje się wpisu w dokumencie identyfikacyjnym zwierzęcia.

5. Posiadacze psów obowiązani są do niezwłocznego, w terminie nie dłuższym niż 14 dni od zaistnienia zmiany, aktualizowania danych ujętych w rejestrze, o którym mowa w art. 56c w zakresie wskazanym w art. 56c ust. 2. Po przeprowadzeniu aktualizacji danych posiadaczowi psa wydaje się zaświadczenie lub dokonuje się wpisu w dokumencie identyfikacyjnym zwierzęcia. W przypadku aktualizowania danych art. 56b ust. 3 oraz art. 56c ust. 2 stosuje się odpowiednio.

6. Koszty oznakowania, o którym mowa w ust. 1 oraz koszty wydawania zaświadczeń, o których mowa w ust. 4 i 5 ponosi posiadacz psa.

7. Ust. 1-6 stosuje się odpowiednio do kotów.

Art. 56c. 1. Tworzy się centralny rejestr zwierząt oznakowanych, o których mowa w art. 56b ust. 1 i 7.

2. Lekarz weterynarii, o którym mowa w art. 56b ust. 3, po dokonaniu znakowania, niezwłocznie przekazuje do rejestru, o którym mowa w ust. 1, informację o oznakowaniu zwierzęcia zawierającą następujące dane:

- 1) imię i nazwisko, kod pocztowy i miejsce zamieszkania oraz numer telefonu posiadacza zwierzęcia. Informacja może również zawierać adres e-mail posiadacza zwierzęcia;
- 2) gatunek, rasę i płeć zwierzęcia;
- 3) numer mikroczipa;
- 4) datę implantacji mikroczipa;
- 5) miejsce implantacji mikroczipa;
- 6) jeżeli łącznie z oznakowaniem dokonane zostało szczepienie przeciwko wściekliźnie informacja zawiera również datę szczepienia.

3. Elementem rejestru, o którym mowa w art. 56c ust. 1, jest centralny rejestr schronisk, do którego podmiot prowadzący schronisko przekazuje i aktualizuje w terminie 7 dni od zaistnienia zdarzenia następujące dane:

- 1) nazwę i adres schroniska, numer telefonu i adres poczty elektronicznej, dane kierownika schroniska;
- 2) podmiot prowadzący schronisko;
- 3) weterynaryjny numer identyfikacyjny;
- 4) wskazanie lekarza weterynarii lub lekarzy weterynarii sprawujących opiekę nad zwierzętami w schronisku i ich dane kontaktowe;
- 5) ogólną ilość miejsc w schronisku dla poszczególnych gatunków zwierząt;
- 6) ilość miejsc obsadzonych dla poszczególnych gatunków zwierząt;
- 7) ilość miejsc pozostających do obsadzenia dla poszczególnych gatunków zwierząt;
- 8) ilość miejsc udostępnionych dla innych gmin dla poszczególnych gatunków zwierząt;
- 9) numery mikroczipów zwierząt przebywających w schronisku;
- 10) eutanazje zwierząt;
- 11) adopcje zwierząt;
- 12) ucieczki zwierząt;
- 13) przyjęte zwierzęta;
- 14) transfery zwierząt pomiędzy schroniskami;
- 15) szczepienia profilaktyczne;
- 16) kastracje i sterylizacje zwierząt.

4. Krajowa Rada Lekarsko-Weterynaryjna prowadzi centralny rejestr zwierząt oznakowanych jako składową centralnego rejestru wydanych paszportów, o którym mowa w art. 24ea ust. 3 oraz dostarcza za pośrednictwem okręgowych izb lekarsko – weterynaryjnych lekarzom weterynarii dokonujących oznakowania zwierząt druk zaświadczenia zaopatrzonego w unikalny, niepowtarzalny numer.

5. Centralny rejestr zwierząt oznakowanych jest udostępniany organom Inspekcji Weterynaryjnej, organom samorządu gminnego, Policji, straży gminnej, której statutowym celem działania jest ochrona zwierząt w celu realizacji zadań, o których mowa w niniejszej ustawie.

6. Koszty związane z:

- 1) administrowaniem i utrzymywaniem serwerów,
- 2) przygotowywaniem i aktualizowaniem oprogramowania komputerowego oraz materiałów pomocniczych, związanych z korzystaniem z tego oprogramowania

- są pokrywane z opłat pobieranych od posiadaczy zwierząt za oznakowanie, aktualizację danych oraz z opłat pobieranych za udostępnianie danych z rejestru, o którym mowa w art. 56c ust. 1.

7. Minister właściwy do spraw rolnictwa określi, po uprzednim zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Lekarsko-Weterynaryjnej, w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób prowadzenia rejestru, o którym mowa w art. 56c ust. 1, zakres gromadzonych i udostępnianych informacji, tryb wprowadzania danych i nieodpłatnego oraz odpłatnego udostępniania danych poszczególnym osobom fizycznym i prawnym, z wyłączeniem podmiotów, o których mowa w art. 56c ust. 5;
 - 2) wymogi techniczne, które powinien spełniać mikroczip, o którym mowa w art. 56b ust. 1;
 - 3) wysokość opłaty ponoszonej przez posiadacza zwierzęcia za oznakowanie zwierzęcia;
 - 4) wysokość opłaty za aktualizację danych wpisanych do rejestru;
 - 5) wysokość opłaty za udostępnienie danych z rejestru, o którym mowa w art. 56c ust. 1;
 - 6) wysokość wynagrodzenia dla lekarza weterynarii za oznakowanie zwierzęcia oraz za wprowadzenie danych o zwierzęciu do rejestru;
 - 7) wysokość kwoty stanowiącej część opłat, o których mowa w pkt 3 i 4, przeznaczonych na pokrycie kosztów, o których mowa w art. 56c ust. 6;
 - mając na uwadze koszty prowadzenia obsługi systemu informatycznego oraz administrowania i utrzymania serwerów, koszt wydania zaświadczeń, o których mowa w art. 56b ust. 4 i 5, nakład pracy lekarza weterynarii oraz koszty użytych materiałów.”;
- 6) po art. 77a dodaje się art. 77b w brzmieniu:
- „Art. 77b. 1. Kto narusza nakazy albo zakazy określone w art. 56b ust. 1, 2 lub 5 oraz art. 56c ust. 3, podlega karze aresztu lub grzywny.
2. Usiłowanie, podżeganie i pomocnictwo do czynu określonego w ust. 1 jest karalne.
3. W razie ukarania za wykroczenie, o którym mowa w ust. 1, można orzec przepadek zwierzęcia.
4. W razie popełnienia wykroczenia, o którym mowa w ust. 1, można orzec nawiązkę w wysokości do 1.000 zł na cel związany z ochroną zwierząt.”.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 września 2017 r.

UZASADNIENIE

1. Potrzeba i cel wydania ustawy

Celem ustawy jest wprowadzenie ustawowego obowiązku rejestracji i znakowania psów i kotów (tzw. czipowanie), co pozwoliłoby na śledzenie losów wyłapywanych zwierząt, a także sprawdzanie, czy trafiły do schroniska oraz kiedy oddano je do adopcji. Obowiązek ten dotyczyłby przede wszystkim zwierząt bezdomnych – psów i kotów. Celem ustawy jest ustanowienie pełnej kontroli nad zwalczaniem bezdomności i polepszeniem bytu zwierząt. Czipowanie pomogłoby również w rozliczaniu schronisk z przekazanych im pieniędzy. Ponadto ustawa wprowadzi prawny wymóg umożliwiający prowadzenie schroniska pod warunkiem uprzedniego wydania przez inspekcję weterynaryjną decyzji stwierdzającej spełnienie przez organizatora wszystkich niezbędnych warunków.

2. Stan aktualny

Aktualnie nie istnieją regulacje, które ustanawiają obowiązek czipowania psów, które przebywają na terytorium RP i nie został dla nich wydany paszport zgodnie z regulacjami europejskimi. Jak wskazano w raporcie Najwyższej Izby Kontroli znak: LBI-4101-13-00/2012 z dnia 7 czerwca 2013 zatytułowanym Informacja o wynikach kontroli – wykonywanie zadań gmin dotyczących ochrony zwierząt:

- 1) w ponad 60 proc. gmin odławiano zwierzęta bez zapewnienia im miejsc w schroniskach. Odławianie psów i kotów „donikąd”, przy równoczesnym braku ich znakowania (czipowania) otwierało drogę do uśmiercania zwierząt lub wywożenia i wypuszczania ich w sąsiednich powiatach, względnie - prowadziło do umieszczania zwierząt w przepełnionych i nie zawsze zapewniających właściwe warunki schroniskach.
- 2) 60 proc. gmin zlecało odławianie zwierząt podmiotom, które nie miały wszystkich wymaganych prawem zezwoleń.
- 3) 80 proc. wszystkich pieniędzy, teoretycznie przeznaczonych na opiekę nad zwierzętami, w rzeczywistości trafiało do firm odławiających bezdomne zwierzęta. Na tej dość specyficznym rozumianej „opiece” nad zwierzętami zarabiają więc głównie hycle.

- 4) 30 proc. pieniędzy przeznaczonych na opiekę nad zwierzętami wydano nielegalnie (płacąc firmom, które nie miały odpowiednich zezwoleń na wylapywanie zwierząt i nie zapewniały im miejsc w schroniskach) lub niegospodarnie (płacąc schroniskom, które nie potrafiły zapewnić nawet minimalnych standardów opieki nad zwierzętami).
- 5) Połowa skontrolowanych gmin nie sprawdzała, co działo się ze schwytanymi, odłowionymi bezdomnymi zwierzętami.
- 6) W umowach z hyclami i schroniskami 60 proc. gmin nie zawierało żadnych wymagań dotyczących standardów opieki nad zwierzętami.
- 7) 80 proc. gmin nie żądało od schronisk prowadzenia rzetelnych rejestrów przyjętych zwierząt, co ułatwiało - oględnie mówiąc - nierzetelną opiekę. Tylko nieliczne gminy znakowały (czipowały) bezdomne zwierzęta.
- 8) Ponad 60 proc. schronisk nie prowadziło rzetelnie ewidencji, a bez pełnej dokumentacji niemożliwe jest śledzenie przez gminy dalszych losów zwierząt umieszczanych w schroniskach lub oddawanych do adopcji. Bez odpowiednich rejestrów utrudnione jest także sprawdzanie prawidłowości wykorzystania środków publicznych przeznaczanych na ochronę zwierząt.
- 9) Ponad 80 proc. schronisk nie zapewniło odpowiednich warunków dla przyjętych zwierząt - głównie z powodu przepełnienia. Zdarzało się, że część wylapywanych zwierząt była umieszczana w placówkach nieobjętych nadzorem weterynaryjnym (przyliskach, hotelach itp.), gdzie często doświadczały okrutnego traktowania. Schroniska nie były w stanie zapewnić zwierzętom godnych warunków bytowania. Psy i koty nie miały odpowiednich pomieszczeń, legowisk ani wybiegów (w 71 proc. schronisk), przebywały w złych warunkach sanitarnych - zanieczyszczonych odchodami kojcach i boksach (w 43 proc. schronisk), często były źle karmione (w 21 proc. schronisk), a nawet narażone na zranienia.
- 10) Gminy, szczególnie małe, nie radziły sobie z problemem bezdomności zwierząt, głównie z powodu nieskutecznych działań ograniczających rozrodczość oraz braku schronisk bądź ich przepełnienia.
- 11) Niektóre samorządy, na szczęście nieliczne, uznały, że wszystkie bezdomne zwierzęta stanowią zagrożenie i nie zapewniały im w ogóle miejsc w schroniskach - zgadzając się tym samym na uśmiercanie psów i kotów przez hycli.
- 12) Obowiązkowo sterylizowano zwierzęta tylko w dwóch skontrolowanych schroniskach i dotyczyło to głównie zwierząt przeznaczonych do adopcji.

3. Proponowane zmiany

W zakresie proponowanych zmian najważniejsze dotyczą obowiązkowego czipowania psów i kotów. Po tym procesie informacja o zwierzęciu znajdzie się w specjalnie utworzonym rejestrze, który będzie częścią składowa istniejącego już rejestru paszportowego. Ustanawia się w tym zakresie także obowiązki dla lekarzy weterynarii, którzy będą przeprowadzali czipowanie.

Zmiana opisana w art. 1 pkt 1 projektu ustawy w praktyce doprowadzi do sytuacji, że w schronisku przed uruchomieniem działalności powiatowy lekarz weterynarii zobowiązany będzie do przeprowadzenia urzędowej kontroli w rozumieniu rozporządzenia (WE) Nr 882/2004 w celu stwierdzenia, iż zostały spełnione warunki weterynaryjne określone dla tego rodzaju działalności nadzorowanej. Wyłącznie w wypadku stwierdzenia spełnienia wymagań powiatowy lekarz weterynarii wyda decyzję administracyjną stwierdzającą spełnienie wymagań weterynaryjnych i nadającą weterynaryjny numer identyfikacyjny określony w trybie rozporządzenia wykonawczego do tej ustawy.

Ponadto wprowadzono przepisy sankcjonujące wykonanie obowiązku czipowania opisane w art. 1 pkt 6 projektowanej ustawy.

4. Przewidywane skutki społeczne, gospodarcze, finansowe i prawne

Samorząd lekarzy weterynarii, wskazuje w swoich uchwałach, iż projektowane zmiany w bezpośredni sposób wpłyną na zwiększenie skuteczności podejmowanych przez gminy działań w kierunku zwalczania problemu bezdomności zwierząt. Powyższe doprowadzi do transparentności w wydatkowaniu pieniędzy publicznych na sprawy zwierząt bezdomnych i docelowo spowoduje oszczędności finansowe w budżetach gmin. Na podkreślenie zasługuje fakt, iż według szacunków NIK spowoduje to oszczędności rzędu 1/3 środków finansowych wydatkowanych na ten cel w skali kraju. Na podstawie posiadanych informacji można jednoznacznie stwierdzić, iż organy samorządów terytorialnych nie są przygotowane do realizacji znowelizowanych przepisów ustawy o ochronie zwierząt bez wsparcia w postaci nowelizacji ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt. Nie posiadają stosownego zaplecza, zarówno strukturalnego jak i merytorycznego, jako że, na przykład, zgodnie z art. 11 ust. 3 ustawy o ochronie zwierząt,

zabrania się odławiania zwierząt bezdomnych bez zapewnienia im miejsca w schronisku dla zwierząt, chyba, że zwierzę stwarza poważne zagrożenie dla ludzi lub innych zwierząt, co oznacza, że spełnione muszą być warunki lokalowe, w których przetrzymywane będą wyłapane zwierzęta. Niemożliwe jest bowiem kompleksowe zaplanowanie i wdrożenie programu mającego zadośćuczynić obowiązującym przepisom bez ogólnopolskiego systemu wymiany i weryfikacji danych. Wiele powiatów nie ma na swoim terenie schronisk dla zwierząt, przez co, konieczny jest transfer zwierząt. Na terenie kraju nie istnieje system centralnej informacji, którego zadaniem byłaby bieżąca analiza działalności schronisk wraz z aktualnym wykazem wolnych miejsc z rozróżnieniem na psy, koty i inne zwierzęta-, co dodatkowo utrudnia lokowanie zwierząt w schroniskach. Ponadto nie istnieje ogólnopolska baza oznakowanych zwierząt domowych, co byłoby pomocne w odnajdywaniu właścicieli czy też w określaniu faktycznej ilości zwierząt na danym terenie. Utworzenie systemu wymiany danych umożliwiłoby również wyszukiwanie właścicieli dla zwierząt bezdomnych na terenie całego kraju, co obecnie z przyczyn organizacyjnych jest zawężone wyłącznie do obszaru danej gminy. Na podkreślenie zasługuje również fakt, iż utworzenie systemu ewidencjonowania i wymiany danych dotyczących programów zapobiegania bezdomności przyczyni się do transparentności działań gmin i przyczyni się do minimalizacji nadużyć i patologii w postępowaniu ze zwierzętami, co jest realizacją celu, jaki przyświecał twórcom nowelizacji ustawy o ochronie zwierząt.

5. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych

Projektowana ustawa nie będzie miała wpływu na sektor finansów publicznych, gdyż zakres ustawy wykorzystuje aktualnie istniejące narzędzia. Sam proces czipowania będzie pokrywany przez posiadaczy zwierząt.

6. Akty wykonawcze

W projektowanej ustawie przewiduje się, dwa akty wykonawcze.

Pierwszy akt wykonawczy to rozporządzenie ministra właściwego do spraw rolnictwa, który określi minimalne warunki bytowe dla poszczególnych gatunków zwierząt utrzymywanych w schroniskach z uwzględnieniem niezbędnych instalacji oraz rodzaju użytych materiałów, a także parametrów fizycznych związanych z utrzymywaniem zwierząt w schronisku, mając na względzie zapewnienie tym zwierzętom właściwych warunków

bytowania i opieki oraz wpływ tych warunków na zdrowie i dobrostan zwierząt. Skutkowało to będzie lepszym zwalczaniem sytuacji patologicznych, jakie mają miejsce w obecnej chwili. W przypadkach skrajnych, podmioty prowadzące schroniska zawierają umowy na utrzymanie zwierząt w ilości przekraczającej kilkakrotnie maksymalną pojemność schroniska, co implikuje kolejne nieprawidłowości w postaci fikcyjnych adopcji, niepotrzebnych eutanazji oraz indukowanych ucieczek zwierząt ze schronisk dla zwierząt.

Drugi z aktów wykonawczych to rozporządzenie ministra właściwego do spraw rolnictwa, który określi, po uprzednim zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Lekarsko-Weterynaryjnej:

- 1) sposób prowadzenia rejestru , o którym mowa w art. 56c ust. 1 , zakres gromadzonych i udostępnianych informacji, tryb wprowadzania danych i nieodpłatnego oraz odpłatnego udostępniania danych poszczególnym osobom fizycznym i prawnym, z wyłączeniem podmiotów, o których mowa w art. 56c ust. 5;
- 2) wymogi techniczne które powinien spełniać mikrochip, o którym mowa w art. 56b ust. 1;
- 3) wysokość opłaty ponoszonej przez posiadacza zwierzęcia za oznakowanie zwierzęcia;
- 4) wysokość opłaty za aktualizację danych wpisanych do rejestru;
- 5) wysokość opłaty za udostępnienie danych z rejestru, o którym mowa w art. 56c ust. 1;
- 6) wysokość wynagrodzenia dla lekarza weterynarii za oznakowanie zwierzęcia oraz za wprowadzenie danych o zwierzęciu do rejestru;
- 7) wysokość kwoty, stanowiącej część opłat o których mowa w pkt. 3 i 4, przeznaczonej na pokrycie kosztów, o których mowa w art. 56c ust. 6;
mając na uwadze koszty prowadzenia obsługi systemu informatycznego oraz administrowania i utrzymania serwerów, koszt wydania zaświadczeń, o których mowa w art. 56b ust. 4 i 5, nakład pracy lekarza weterynarii oraz koszty użytych materiałów.

7. Zgodność z prawem Unii Europejskiej

Projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej, w szczególności z rozporządzeniem (WE) nr 998/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 r. w sprawie wymogów dotyczących zdrowia zwierząt, stosowanych do przemieszczania zwierząt domowych o charakterze niehandlowym i zmieniającego dyrektywę Rady

92/65/EWG (Dz. Urz. WE L 146 z 13.06.2003, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 39, str. 75, z późn. zm.